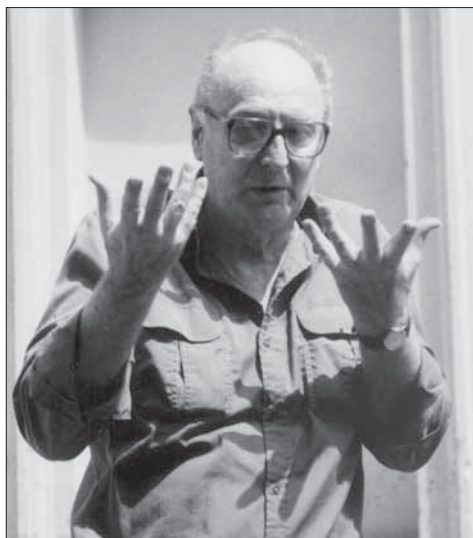
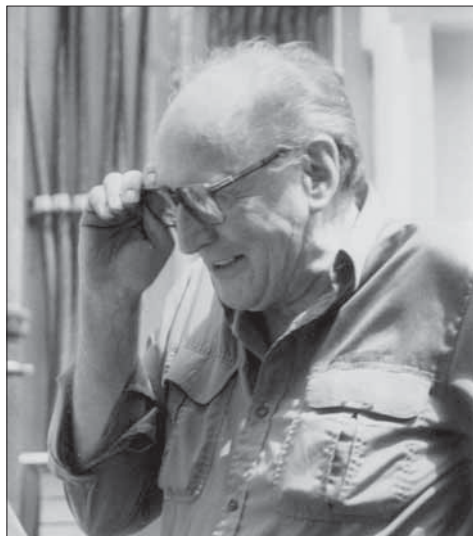

Rozloučení s Ladislavem Hrdličkou

4. dubna 1937 Sabinov – 30. dubna 2011 Praha

Příběh naší archeologie středověku trvá něco málo přes padesát let a její badatelská podstata znova a znova závisí na rozvoji dvou součástí: *kvalifikovaného terénního výzkumu, jeho dokumentace a interpretace a koncepčního myšlení, zaměřeného na podstatné otázky středověkých dějin.*

Ladislav Hrdlička od začátku vynikal v naplňování prvního z klíčových předpokladů. Pro nás, kteří jsme vstupovali do již etablované specializace, byl a po všechna společná léta zůstal právě v tomto ohledu

nedostupným vzorem. Neskrýval přitom žádná tajemství, vše bylo na první pohled zřejmé. Opíral se o nezdolné zaujetí terénním výzkumem a o exaktní pojetí celého procesu od exkavace, přes dokumentaci k interpretaci. Terénní výzkum byl pro Ladislava Hrdličku badatelským úkolem, v němž nebylo sebestmířnější místo pro rutinu či pro nějaké jiné zjednodušování.

Ladislav Hrdlička miloval diskuse, nejraději na dně archeologického výkopu, nebo aspoň nad milimetrovým papírem, a tedy opět nad konkrétním terénním příkladem. On diskutoval, upřesňoval interpretaci, my kolem jsme se učili. Pokud bylo třeba, poskytl individuální výuku. Například na prahu 70. let se počátky archeologického výzkumu města Mostu neobešly bez lekci, které pořádal v pátek večer. Zpravidla v některé z malostranských vináren.

Dne 1. května 1968 začal archeologický výzkum na pražském Klárově. Ladislav Hrdlička tím zahájil soustavou archeologickou činnost na Malé Straně a na Starém Městě pražském. Od tohoto dne už zůstal pražským archeologem. V mimořádně složitých terénních situacích vystupňoval svoje nároky na terénní výzkum a k jejich naplnění vytvořil skutečnou archeologickou dílnu.

Souběžně ale začal rozvíjet koncepční poznávací přístup, druhou z nezbytných součástí badatelsky orientované archeologie. Jeho životním tématem se už od počátku 70. let stal reliéf historického jádra Prahy před 13. stoletím. Rekonstruoval jeviště, na němž se naplňovala první velká kapitola pražských dějin. Ukazoval, jak a proč se toto jeviště měnilo. Přicházel s převratnými výsledky – k tomu, abychom ho pochopili (a mohli s ním diskutovat), vytvářel neobyčejně důmyslné rekonstrukce.

Poznatky z Hrdličkových terénních výzkumů shromažďují desítky svazků nálezových zpráv. Tady platil jasný imperativ – maximální shoda mezi nálezovou situací a archeologickým záznamem. Na tento unikátní archiv navazovaly články a studie, které vytvořily vyhraněnou položku archeologické literatury. Ladislav Hrdlička znova a znova hledal to nejpřesnější vyjádření, vybrušoval argumenty, nelitostně hubil zbytečná slova. Při dnešní bodovací mánii by to byla účinná katastrofa, zde ale vládl jeden jediný nárok – snaha o přesné a přitom dobře srozumitelné sdělení.

V pražské archeologii Ladislav Hrdlička rozvinul svou neobyčejně cennou vlastnost – schopnost vést. Stal se přirozenou a respektovanou autoritou. S příznačným úsměvem, ale také s příznačným důrazem, který neznal kompromisy a výmluvy, prosazoval to, co z dobrých důvodů považoval za nezbytné pro archeologii středověku.

Ladislav Hrdlička, pro nás vždy a jedině Laco, významně ovlivnil náš obor – badatelsky zaměřenou archeologii středověku.

Pokračování v tom, co vytvořil, závisí teď už jenom na nás.

Prosloveno 6. května 2011 v obřadní síni krematoria v Praze Strašnicích.

Jan Klápště

Vzpomínka na Rudolfa Turka

20. června 1910 – 13. listopadu 1991

Je těžké uvěřit, že letos uplynulo již 20 let od odchodu PhDr. Rudolfa Turka, DrSc., mimořádné a výrazné osobnosti a vynikajícího vědce evropského formátu v oboru studia raného středověku. Všichni, kdo jsme ho znali, jej máme stále v živé paměti a stále vzpomínce. Sám Rudolf Turek se pokládal za archeologa a historika, blízko měl však i k dalším příbuzným oborům, které suverénně ovládal, a to byly kromě jeho třetího univerzitního oboru, geografie, zejména pomocné vědy historické včetně numismatiky, dějiny umění a toponomastika. Jeho dílo je napsáno krásnou češtinou a čítá přes sedm set bibliografických položek, mezi nimiž je deset knižních publikací, přes čtyři sta materiálových a problémových studií a dále zprávy, recenze a popularizační práce. Jeho pracovní metoda vycházela zásadně z analýzy originálních pramenů. Těžiště Turkova díla leží v raně středověkém období „na úsvitě dějin“, avšak předmětem jeho fundovaných prací byla také témata odlehlejší, která svědčí o jeho hlubokém vzdělání a neobyčejném kulturním rozhledu.¹

Rudolf Turek se narodil 20. června 1910 v Mladé Boleslavi v kultivovaném prostředí rodiny prezidenta krajského soudu a v tomto příznivém ovzduší získal také pevné základy své křesťanské

¹ Úplnou bibliografii Rudolfa Turka z let 1931–1989 zveřejnily postupně u příležitosti jeho životních jubileí Archeologické rozhledy (ročník 22, 1970, s. 261–271; 32, 1980, s. 313–316; 38, 1986, s. 86–88; 42, 1990, s. 348–351). Bibliografii jeho prací z let 1989–1991 přinesly Archeologické rozhledy 45 (1993, s. 147–148) v rámci nekrologu. V roce 1993 vyšly posmrtně ve sborníku *Tausend Jahre Benediktiner in den Klöstern Břevnov, Braunau und Rohr*, St. Ottilien 1993, dvě poslední Turkovy stati: *Libice – Residenz der Slavnikiden und wahrscheinlicher Geburtsort St. Adalberts*, 101–118; *Das Verhältnis der Kirche zur weltlichen Macht zur Zeit der Premysliden*, 87–99.